

Katarzyna FIGURA

katarzyna.figura@student.uj.edu.pl

Agata KRASOWSKA

agata.krasowska@student.uj.edu.pl

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA „15 YEARS OF POLISH MEMBERSHIP IN NATO: EXPERIENCES & FUTURE CHALLENGES”

Kraków, 12-13 marca 2014 r.

W dniach 12-13 marca 2014 r. w Krakowie odbyła się międzynarodowa konferencja „15 Years of Polish Membership in NATO: Experiences & Future Challenges”. Jej organizatorami były Instytut Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Koło Naukowe Bezpieczeństwa Narodowego UJ, we współpracy z przedstawicielami Wojsk Specjalnych.

To szczególne dla Uniwersytetu Jagiellońskiego wydarzenie otworzył Prorektor UJ, prof. dr hab. Andrzej Mania. Podkreślił, że spotkanie kadry akademickiej, przedstawicieli Wojsk Specjalnych oraz studentów UJ wpisuje się w obchodzony w tymże roku jubileusz 650-lecia UJ. Zaznaczył także, iż współcześnie działania zbrojne powinny być rozumiane przede wszystkim jako sposób na zapewnienie pokoju, co jest jednym z zadań Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego. Szczególny nacisk położył przy tym na ustanowioną dwa lata wcześniej współpracę pomiędzy UJ a Dowództwem Wojsk Specjalnych (obecnie Centrum Operacji Specjalnych – Dowództwo Komponentu Wojsk Specjalnych). Kończąc swój wstęp, Rektor po raz kolejny podkreślił wagę współpracy ośrodków cywilnych i wojskowych, niezbędnej do budowania stabilnej przyszłości, oraz życzył zgromadzonym owocnych obrad.

Podczas konferencji zaprezentowano 18 referatów. Pierwszy panel konferencji (panel I: *Polish experiences*) poświęcony był polskim doświadczeniem w Sojuszu. Tadeusz Krzywda z Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej przypomniał zebranym słuchaczom drogę Polski do NATO. Podkreślił ewolucję pozycji Polski na arenie międzynarodowej – od upadku żelaznej kurtyny i zmian w polskim syste-

mie politycznym, przez starania o członkostwo w Sojuszu, aż po obecną w nim rolę. Przedstawiciel MSZ przedstawił także wielką rolę dyplomacji i zmian w polskich Siłach Zbrojnych, które były niezbędne do akcesji i wzmocnienia polskiej pozycji w Sojuszu. Warto odnotowania jest fakt, że Tadeusz Krzywda osobiście brał udział w negocjacjach akcesyjnych w latach 90. minionego wieku.

Dr hab. Artur Gruszczak, prof. UJ, rozważał argumenty przemawiające za tezą, że NATO stało się inteligentnym graczem na arenie międzynarodowej. Rozwój Sojuszu od momentu jego powstania, z kluczowym okresem przejściowym po zakończeniu zimnej wojny, trwa do dziś, co jest zauważalne w zmianach, jakie zaszły w sposobie prowadzenia operacji. Nawiązując do misji w Iraku i Afganistanie oraz wniosków, jakie zostały z nich wyciągnięte, profesor nakreślił tryb przystosowywania się NATO do nowych okoliczności i zagrożeń.

Oprócz kadry naukowej i oficerskiej konferencję zaszczylicili obecnością również żołnierze Jednostki Wojskowej Komandosów w Lublińcu, na czele z dowódcą, płk. Wiesławem Kukulą. Żołnierze przedstawili ewolucję polskich Sił Zbrojnych oraz aktualny stan ich wyszkolenia i wyposażenia. Ppłk Maciej Klisz, Szef Sztabu w JWK, przedstawił historię oraz znaczenie NATO w rozwoju polskich Wojsk Specjalnych, podkreślając przy tym szczególną rolę tego rodzaju wojsk w koncepcji obrony RP (panel II: *Special Operations Forces Display*). Od chwili przystąpienia Polski do NATO Polacy musieli dostosować swoje zdolności i wyposażenie do państw zachodnich. Kluczowym momentem stało się wspomniane przez ppłk. Kliszę zadeklarowanie przez Polskę rozwoju Wojsk Specjalnych jako naszej narodowej specjalności. Na podstawie tej deklaracji w 2007 r. powstało Dowództwo Wojsk Specjalnych, podpisano również wyjątkowe porozumienia o współpracy, m.in. z USA. Polscy komandosi trenują obecnie z najlepszymi siłami specjalnymi świata oraz sami szkolą komandosów państw regionu. Warto podkreślić, że od 1 stycznia 2015 r. Polska jest państwem ramowym dowodzącym Siłami Specjalnymi całego Sojuszu w Siłach Odpowiedzi NATO.

Niewątpliwą atrakcją pierwszego dnia konferencji był pokaz sprzętu oraz możliwość rozmowy z doświadczonymi żołnierzami polskich Wojsk Specjalnych. Zarówno studenci, jak i kadra naukowa oraz zgromadzeni goście wykorzystali tę okazję, aby lepiej poznać warunki pracy elitarnych żołnierzy RP. Ci z kolei chętnie odpowiadali na pytania oraz prezentowali wyposażenie, którego używają w czasie operacji na całym świecie.

Podczas popołudniowej sesji prelegenci skoncentrowali się na zarysowaniu znaczenia Sojuszu dla pozostałych państw Europy (panel III: *Other countries' experiences*). Mjr Radu Dinu przedstawił historię oraz zaangażowanie Rumunii w działania Sojuszu, a pozostali goście rozważali wpływ NATO m.in. na bezpieczeństwo Republiki Czeskiej i Litwy. Perspektywa zagranicznych gości, podkreślona zwłaszcza przez reprezentanta Akademii Wojskowej w Brnie płk. dr. Vladana Holcnera, okazała się zbliżona do polskiej. Kwestie udziału w operacjach, rozwoju Sił Zbrojnych w państwach, które reprezentowali, oraz rozterki związane z jednością Sojuszu były bardzo podobne do polskich doświadczeń. Oprócz wyzwań stojących przed członkami NATO, szczególnie dogłębnie omawianą kwestią była rola Sojuszu w stabilizacji sytuacji oraz rozwoju szkoleniowego,

militarnego i politycznego państw członkowskich. Ponadto, zdaniem prof. Audronė Petrauskaitė z Litwy, działania NATO zwiększają świadomość społeczeństwa w kwestii potrzeby zapewniania bezpieczeństwa nie tylko w czasie kryzysów czy wojny.

Drugi dzień konferencji poświęcono wybranym aspektom przyszłości Sojuszu, możliwościom współpracy z innymi aktorami, zarówno państwowymi, jak i międzynarodowymi, a przede wszystkim wyzwaniom, jakie niesie ze sobą nieustannie ewoluujące środowisko bezpieczeństwa.

Obrady zostały wznowione przez pełniącego rolę moderatora mgr. Krzysztofa Tlałkę z UJ. Kolejny panel (panel IV: *Future & challenges*) rozpoczął się wystąpieniem kmdr. Jarosława Hewelta, zastępcy dyrektora Centrum Doktryn i Szkolenia Sił Zbrojnych RP, na temat światowych trendów strategicznych. Wyróżnił on pięć wymiarów zawierających tendencje i wyzwania dla światowego bezpieczeństwa aż do 2040 r. – polityczny, militarny, środowiskowy, społeczno-kulturowy, technologiczny i informacyjny. Każdy z nich wskazuje na to, jak szybko zmieniają się warunki bezpieczeństwa.

Następnie głos zabrał dr Łukasz Kamiński z UJ, który przedstawił prezentację dotyczącą zarządzania ryzykiem w NATO. Punktem wyjścia stało się zdefiniowanie pojęcia *ryzyko* i jego wyraźne odróżnienie od terminu *zagrożenie*. Ryzyko, jak wyjaśnił dr Kamiński, nie może być zwalczone, a jedynie ograniczone, w przeciwieństwie do zagrożenia. Można nim zarządzać, ukuto więc pojęcie *zarządzanie ryzykiem*.

Ostatnią część panelu było wystąpienie płk. dr. Haralda Gella z Terezańskiej Akademii Wojskowej z siedzibą w Wiener Neustadt, najstarszej tego typu uczelni na świecie. Przedstawił on na przykładzie Austrii, jaki wkład w zarządzanie kryzysowe w NATO może mieć państwo niebędące członkiem Sojuszu. W swej prezentacji poszukiwał odpowiedzi na pytanie, czy Austria wciąż jest krajem neutralnym, mimo przystąpienia do programu Partnerstwo dla Pokoju czy akcesji do Unii Europejskiej.

Po żywej dyskusji i krótkiej przerwie moderowanie kolejnego panelu (panel V: *NATO Cooperation with other actors*) przejęła Arlene Crews, por. United States Navy, studiująca obecnie na kierunku bezpieczeństwo narodowe na UJ. Wprowadziła ona uczestników konferencji w tematykę współpracy NATO z innymi aktorami. Swoje przemówienie jako pierwszy wygłosił płk Martin E. Braterschofsky, zastępca dyrektora Civil-Military Cooperation Centre of Excellence w Holandii, który skupił się na niekinetycznych operacjach przeprowadzanych przez NATO i specjalnym wkładzie, jaki wnoszą do Sojuszu takie instytucje, jak CCOE. Kolejne wystąpienie, zatytułowane *Współpraca UE i NATO w kontekście bezpieczeństwa międzynarodowego*, zaprezentował dr Marian Żuber z Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych im. gen. Tadeusza Kościuszki. W trzech częściach przedstawił on historię współpracy tych dwóch organizacji od 1990 r., przez wszystkie punkty zwrotne w postaci przełomowych decyzji czy szczytów, ze szczególnym uwzględnieniem powstania Grup Bojowych Unii Europejskiej i polskiego zaangażowania i zdolności bojowych. Kwestii współpracy NATO z Organizacją Narodów Zjednoczonych poświęciła swoją prezentację mgr Agata Mazurkiewicz z UJ, która objaśniła, jaki rodzaj relacji istnieje pomiędzy Sojuszem a ONZ, omawiając jej ewolucję od powstania obu organizacji po czasy obecne.

W ostatnim panelu (panel VI: *NATO policy*) przedstawiono trzy wystąpienia. Pierwsze z nich wygłosił dr hab. Marek Czajkowski z UJ. Dotyczyło ono Systemu Obrony Antybalistycznej NATO. Prelegent przybliżył charakterystykę pocisków raketowych i związane z nimi zagrożenia. Prezentacja dr. Piotra Kozłowskiego z Akademii Obrony Narodowej była natomiast poświęcona stosunkom pomiędzy NATO a Japonią. Autor zarysował historię więzi pomiędzy Sojuszem a Japonią od 1979 r. do dziś, zwracając uwagę na jej potencjał i perspektywy dalszej współpracy. Jako ostatni wystąpienie wygłosił mgr Jacek Durkalec z Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych. Omawiając politykę odstraszania i obrony NATO oraz postawy Sojuszu w kwestii broni nuklearnej, referent zaprezentował hierarchię zdolności Sojuszu do obrony; potencjał nuklearny znalazł się w niej na pierwszym miejscu, jako kluczowy komponent strategii.

Dwa dni konferencji, wygłoszone wystąpienia i towarzyszące im żywe dyskusje pozwoliły uczestnikom na zdobycie szerokiej wiedzy, doświadczeń i opinii na temat NATO. Podejmowanie tak wielu znakomitych gości w murach Uniwersytetu Jagiellońskiego było wielkim zaszczytem. Z całą pewnością można stwierdzić, że cele, jakie stawiali przed sobą organizatorzy konferencji, zostały w pełni osiągnięte.

Agata KRASOWSKA, studentka studiów II stopnia na kierunku bezpieczeństwo narodowe oraz studiów I stopnia na kierunku studia bliskowschodnie na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Katarzyna FIGURA, studentka studiów II stopnia na kierunkach: studia bliskowschodnie i bezpieczeństwo narodowe na Uniwersytecie Jagiellońskim.